

KRAJOZNAWSTWO, TURYSTYKA, WYPOCZYNEK. ASPEKTY FORMALNO – PRAWNE

Przewodnik dla podmiotów działających na terenach wiejskich

Iwona Raszeja-Ossowska

Warszawa 2019

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	2
Krajoznawstwo i turystyka w przedszkolach, szkołach, placówkach oświatowych	3
Podstawa prawna.....	3
Jaki jest cel krajoznawstwa i turystyki w rozumieniu prawa oświatowego?.....	3
W jakim czasie można organizować krajoznawstwo i turystykę?.....	3
W jakich formach organizuje się krajoznawstwo i turystykę?	3
Kto może organizować krajoznawstwo i turystykę dla uczniów?	4
Jakich formalności należy dopełnić w związku z organizacją wycieczki?.....	4
Komu można powierzyć opiekę nad dziećmi i młodzieżą?	5
Jak organizować krajoznawstwo i turystykę w placówkach niepublicznych.....	6
Czy kandydat na opiekuna dzieci i młodzieży podlega weryfikacji?	6
Wypoczynek dzieci i młodzieży	7
Podstawa prawna.....	7
Jaki jest cel wypoczynku organizowanego dla dzieci i młodzieży?	7
Kto jest uprawniony do organizowania wypoczynku dzieci i młodzieży?	7
Komu można powierzyć opiekę nad dziećmi i młodzieżą?	8
Jakie są obowiązki organizatora wypoczynku?	9
Imprezy turystyczne i powiązane usługi turystyczne	11
Podstawa prawna.....	11
Usługa turystyczna a impreza turystyczna.....	12
Kto może organizować imprezy turystyczne?.....	13
Jakie obowiązki mają organizatorzy imprez turystycznych?.....	14
Agroturystyka	15
Podstawa prawna.....	15
Agroturystyka jako forma turystyki.....	15
Kto może prowadzić działalność agroturystyczną?.....	16
W jakiej formie można prowadzić działalność agroturystyczną?	17
Działalność agroturystyczna rolnika a organizowanie turystyki	17
Agroturystyka a działalność hotelarska.....	17
Podstawowe formy działalności agroturystycznej.....	17
Gospodarstwa opiekuńcze.....	17
Bibliografia	19

WSTĘP

Celem niniejszego poradnika jest przybliżenie Państwu podstawowych aspektów formalno – prawnych organizacji wycieczek, biwaków, imprez o charakterze turystycznym i innych podobnych form.

Krajoznawstwo, turystyka, wypoczynek to pojęcia, które na co dzień, bywają używane zamiennie. Jednak, choć bywa, że traktowane są jako synonimy, to ich znaczenie jest różne.

I tak według słownika języka polskiego:

- krajoznawstwo to „wiedza o kraju ojczystym lub regionie, poznawanie ich historii, geografii przez organizowanie wycieczek, konkursów itp.”¹;
- turystyka to „zorganizowane wyjazdy poza miejsce stałego zamieszkania”²;
- turystyka zorganizowana to „formy wypoczynku dla wielu osób, którym zapewnia się całodienne wyżywienie, rozrywki itp.”³;
- wypoczynek to „pozbywanie się zmęczenia po pracy lub podczas przerwy w pracy”⁴.

Odmienne jest także znaczenie powyższych pojęć w legislacji. Innemu zestawowi aktów prawnych podlegają krajoznawstwo i turystyka dla uczniów, wypoczynek dzieci i młodzieży, imprezy turystyczne. Każda z tych form ma swoją specyfikę, od której zależy procedura organizacyjna, obsada kadrowa, sposób zorganizowania opieki i zapewnienia bezpieczeństwa.

Opracowanie dedykowane jest zarówno organizatorom krajoznawstwa, turystyki, wypoczynku czy agroturystyki, jak też osobom korzystającym z powyższych form.

---

¹ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/krajoznawstwo.html>, online: 16.06.2019 r.

² <https://sjp.pwn.pl/szukaj/turystyka.html>, online: 16.06.2019 r.

³ Tamże.

⁴ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/wypoczynek.html>, online: 16.06.2019 r.

KRAJOZNAWSTWO I TURYSTYKA W PRZEDSZKOLACH, SZKOŁACH, PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669, 2245, z 2019 r. poz. 534).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2018 poz. 1055).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 405).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 nr 6 poz. 69).

JAKI JEST CEL KRAJOZNAWSTWA I TURYSTYKI W ROZUMIENIU PRAWA OŚWIATOWEGO?

Organizowanie krajoznawstwa i turystyki ma na celu:

- 1) poznawanie kraju, jego środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków kultury i historii;
- 2) poznawanie kultury i języka innych państw;
- 3) poszerzanie wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego;
- 4) wspomaganie rodziny i szkoły w procesie wychowania;
- 5) upowszechnianie wśród uczniów zasad ochrony środowiska naturalnego oraz wiedzy o składnikach i funkcjonowaniu rodzimego środowiska przyrodniczego, a także umiejętności korzystania z zasobów przyrody;
- 6) upowszechnianie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz podnoszenie sprawności fizycznej;
- 7) poprawę stanu zdrowia uczniów pochodzących z terenów zagrożonych ekologicznie;
- 8) przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, w szczególności w ramach profilaktyki uniwersalnej;
- 9) poznawanie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach.

W JAKIM CZASIE MOŻNA ORGANIZOWAĆ KRAJOZNAWSTWO I TURYSTYKĘ?

Krajoznawstwo i turystyka mogą być organizowane **w trakcie roku szkolnego**, w szczególności w ramach odpowiednio zajęć dydaktyczno-wychowawczych lub opiekuńczych, **z wyjątkiem okresu ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej.**

W JAKICH FORMACH ORGANIZUJE SIĘ KRAJOZNAWSTWO I TURYSTYKĘ?

Krajoznawstwo i turystyka są organizowane w formie:

- 1) wycieczek przedmiotowych - inicjowanych i realizowanych przez nauczycieli w celu uzupełnienia programu wychowania przedszkolnego albo programu nauczania w ramach jednego lub kilku przedmiotów;
- 2) wycieczek krajoznawczo-turystycznych o charakterze interdyscyplinarnym, w których udział nie wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, organizowanych w celu nabywania wiedzy o otaczającym środowisku i umiejętności zastosowania tej wiedzy w praktyce;

- 3) specjalistycznych wycieczek krajoznawczo-turystycznych, w których udział wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego, sprawnościowego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, a program wycieczki przewiduje intensywną aktywność turystyczną, fizyczną lub długodystansowość na szlakach turystycznych.

Wycieczki mogą być organizowane w kraju lub za granicą.

Organizację i program wycieczki dostosowuje się do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów, ich stanu zdrowia, kondycji, sprawności fizycznej i umiejętności.

Uwaga: imprezy krajoznawczo-turystyczne (biwaki, konkursy, turnieje), imprezy turystyki kwalifikowanej i obozy wędrownie oraz imprezy wyjazdowe (zielone szkoły, szkoły zimowe, szkoły ekologiczne itp.) są kwalifikowane jako formy wypoczynku. Nie są, zatem formami krajoznawstwa i turystyki w myśl przepisów prawa oświatowego.

KTO MOŻE ORGANIZOWAĆ KRAJOZNAWSTWO I TURYSTYKĘ DLA UCZNIÓW?

Organizatorami krajoznawstwa i turystyki dla uczniów mogą być **publiczne przedszkola, szkoły i placówki**⁵. W organizowaniu krajoznawstwa i turystyki szkoły mogą współdziałać ze stowarzyszeniami i innymi podmiotami, których przedmiotem działalności jest krajoznawstwo i turystyka.

Przepisy określające warunki i sposób organizowania wycieczek, w tym zagranicznych dotyczą przedszkoli, szkół i placówek publicznych. Nie dotyczą samorządowych instytucji kultury (np. biblioteki, domy kultury), świetlic wiejskich, organizacji społecznych (np. stowarzyszenia, fundacje, w tym koła gospodyń wiejskich, ochotnicza straż pożarna).

Organizacja wyjazdów (np. wycieczek) przez placówkę/ instytucję, w stosunku do której nie stosuje się przepisów oświatowych powinna być uregulowana wewnętrzną procedurą, która zapewni uczestnikom imprezy bezpieczeństwo. Przykładem takiej procedury może być regulamin wycieczek i innych imprez kulturalno-krajoznawczych.

JAKICH FORMALNOŚCI NALEŻY DOPEŁNIĆ W ZWIĄZKU Z ORGANIZACJĄ WYCIECZKI?

Zgodę na zorganizowanie wycieczki wyraża dyrektor szkoły, zatwierdzając kartę wycieczki. Do karty wycieczki dołącza się listę uczniów biorących udział w wycieczce, zawierającą imię i nazwisko ucznia oraz telefon rodzica lub rodziców ucznia. Listę uczniów podpisuje dyrektor szkoły.

Uwaga: Wzór karty wycieczki określa załącznik do rozporządzenia⁶.

W przypadku wycieczki organizowanej za granicą:

- 1) dyrektor szkoły jest obowiązany poinformować organ prowadzący i organ sprawujący nadzór pedagogiczny o organizowaniu takiej wycieczki, przekazując kartę wycieczki (dyrektor szkoły nie przekazuje listy uczniów);

⁵ Placówki w rozumieniu prawa oświatowego jednostki organizacyjne wymienione w art. 2 pkt 3-8 i 10 Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, w tym: placówki oświatowo-wychowawcze, placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, placówki artystyczne (ogniska artystyczne), poradnie psychologiczno-pedagogiczne, młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2018 poz. 1055).

- 2) szkoła ma obowiązek zawrzeć umowę ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia na rzecz osób biorących udział w wycieczce, o ile obowiązek zawarcia takiej umowy nie wynika z odrębnych przepisów;
- 3) kierownik wycieczki lub co najmniej jeden opiekun wycieczki musi znać język obcy na poziomie umożliwiającym porozumiewanie się w krajach tranzytowych i kraju docelowym.

Uwaga: Udział w wycieczce – krajowej i zagranicznej - ucznia niepełnoletniego wymaga zgody rodziców. Zgoda rodziców na udział w wycieczce ucznia niepełnoletniego jest wyrażana w formie pisemnej.

KOMU MOŻNA POWIERZYĆ OPIEKĘ NAD DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ?

Dyrektor szkoły wyznacza kierownika i opiekunów wycieczki spośród pracowników pedagogicznych szkoły.

W zależności od celu i programu wycieczki opiekunem wycieczki **może być także osoba niebędąca pracownikiem pedagogicznym szkoły, wyznaczona przez dyrektora szkoły.**

Uwaga: Kierownikiem wycieczki może być wyłącznie pracownik pedagogiczny szkoły.

W przypadku specjalistycznej wycieczki krajoznawczo-turystycznej, kierownik i opiekunowie wycieczki są obowiązani posiadać udokumentowane przygotowanie zapewniające bezpieczną realizację programu wycieczki.

Uwaga: Nie ma wymogu ukończenia kursu kierowników wycieczek szkolnych przez nauczyciela wyznaczonego przez dyrektora szkoły na kierownika wycieczki. Staż pracy nie jest także kryterium, które ogranicza dyrektora w wyborze kierownika.

Kierownik wycieczki:

- 1) opracowuje program i regulamin wycieczki;
- 2) zapoznaje uczniów, rodziców i opiekunów wycieczki z programem i regulaminem wycieczki oraz informuje ich o celu i trasie wycieczki;
- 3) zapewnia warunki do pełnej realizacji programu wycieczki i przestrzegania jej regulaminu oraz sprawuje nadzór w tym zakresie;
- 4) zapoznaje uczniów i opiekunów wycieczki z zasadami bezpieczeństwa oraz zapewnia warunki do przestrzegania;
- 5) określa zadania opiekunów wycieczki w zakresie realizacji programu wycieczki oraz zapewnienia opieki i bezpieczeństwa uczniom;
- 6) nadzoruje zaopatrzenie uczniów i opiekunów wycieczki w odpowiedni sprzęt, wyposażenie oraz apteczkę pierwszej pomocy;
- 7) organizuje i nadzoruje transport, wyżywienie i noclegi dla uczniów i opiekunów wycieczki;
- 8) dokonuje podziału zadań wśród uczniów;
- 9) dysponuje środkami finansowymi przeznaczonymi na organizację wycieczki;
- 10) dokonuje podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu i informuje o tym dyrektora szkoły i rodziców, w formie i terminie przyjętych w danej szkole.

Opiekun wycieczki:

- 1) sprawuje opiekę nad powierzonymi mu uczniami;
- 2) współdziała z kierownikiem wycieczki w zakresie realizacji programu wycieczki i przestrzegania jej regulaminu;
- 3) sprawuje nadzór nad przestrzeganiem regulaminu wycieczki przez uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa;
- 4) nadzoruje wykonywanie zadań przydzielonych uczniom;

- 5) wykonuje inne zadania zlecone przez kierownika wycieczki.

Uwaga: Dyrektor szkoły może wyrazić zgodę na łączenie funkcji kierownika i opiekuna wycieczki.

JAK ORGANIZOWAĆ KRAJOZNAWSTWO I TURYSTYKĘ W PLACÓWKACH NIEPUBLICZNYCH

Przepisy określające warunki i sposób organizowania wycieczek szkolnych, w tym wycieczek zagranicznych obowiązują w szkołach publicznych. Szkoły niepubliczne mogą wprowadzać własne rozwiązania, albo korzystać w części lub w całości z przepisów regulujących organizowanie wycieczek w szkołach publicznych.

Wewnętrzne przepisy powinny wskazywać, kto odpowiada za:

- 1) realizację programu wycieczki zagranicznej;
- 2) przestrzeganie ustalonych postanowień prawa wewnątrzszkolnego przez opiekunów i uczestników wycieczki;
- 3) za bezpieczeństwo uczniów.

Ustawodawca nie przewidział aktu prawnego poświęconego wyłącznie zasadom organizacji wycieczek w przedszkolach, szkołach i placówkach niepublicznych. W sprawach dotyczących bezpieczeństwa uczniów biorących udział w wycieczkach organizowanych przez szkołę, każda szkoła musi przestrzegać norm bezpieczeństwa i organizować opiekę w sposób określony w przepisach Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki⁷.

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem przy organizacji zajęć, imprez i wycieczek poza terenem szkoły lub placówki liczbę opiekunów oraz sposób zorganizowania opieki ustala się, uwzględniając wiek, stopień rozwoju psychofizycznego, stan zdrowia i ewentualną niepełnosprawność osób powierzonych opiece szkoły lub placówki, a także specyfikę zajęć, imprez i wycieczek oraz warunki, w jakich będą się one odbywać⁸.

Nie ma żadnych innych wytycznych dotyczących osoby opiekuna, a zatem opiekunem wycieczki zorganizowanej w placówce niepublicznej (przedszkole, szkoła, inna placówka oświatowa) może być rodzic.

CZY KANDYDAT NA OPIEKUNA DZIECI I MŁODZIEŻY PODLEGA WERYFIKACJI?

Przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy, ale także przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi (choćby nieodpłatnie, np. w roli opiekuna wycieczki) pracodawcy lub inni organizatorzy w zakresie takiej działalności są obowiązani do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

Weryfikacja, czy kandydat na pracownika nie widnieje w Rejestrze Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym dotyczy jedynie zatrudniania osób w zakresie: wychowania, edukacji, wypoczynku, leczenia, opieki nad małoletnimi. Wyłączeniu podlega jedynie rodzina małoletniego lub osoba znana rodzicom małoletniego osobiście, która podejmuje czynności względem własnych małoletnich dzieci lub małoletnich dzieci znajomych. Jeżeli dyrektor ma wiedzę, że rodzic, który ma pełnić funkcję opiekuna, jest osobiście znany rodzicom pozostałych dzieci biorących udział w wycieczce, wówczas nie ma konieczności weryfikowania jego osoby w rejestrze. W przeciwnym razie będzie to jednak konieczne.

---

⁷ Tamże.

⁸ § 32, Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r., dz. cyt.

WYPOCZYNEK DZIECI I MŁODZIEŻY

PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669, 2245, z 2019 r. poz. 534).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 405).
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1510, 1515, 1532, 1544, 1552, 1669, 1925, 2192, 2429, z 2019 r. poz. 60, 303, 399, 447).
- Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1541, 1669, 2136, 2227, 2242, 2244, 2245).
- Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1482, z 2019 r. poz. 730).
- Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. z 2011 r. Nr 208, poz. 1241, z 2013 r. poz. 7, z 2018 r. 1115, z 2019 r. poz. 730).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży (Dz.U. 2016 poz. 452).

JAKI JEST CEL WYPOCZYNKU ORGANIZOWANEGO DLA DZIECI I MŁODZIEŻY?

W myśl przepisów oświatowych wypoczynek organizowany jest dla dzieci i młodzieży w celach rekreacyjnych lub regeneracji sił fizycznych i psychicznych. Może być połączony ze szkoleniem lub pogłębianiem wiedzy, rozwijaniem zainteresowań, uzdolnień lub kompetencji społecznych dzieci i młodzieży.

Cechy charakterystyczne wypoczynku dzieci i młodzieży:

- czynność: organizowanie wypoczynku;
- cel: rekreacja lub regeneracja sił fizycznych i psychicznych;
- dodatkowy element, tj. szkolenie lub pogłębianie wiedzy, rozwijanie zainteresowań, uzdolnień lub kompetencji społecznych;
- czas: nie krócej niż dwa dni (bez względu na nocleg);
- sezon: ferie letnie i zimowe, wiosenna i zimowa przerwa świąteczna;
- miejsce: w kraju lub zagranicą.

Wypoczynek taki powinien trwać nieprzerwanie co najmniej 2 dni (w czasie ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej). Może być organizowany w kraju lub za granicą.

Wypoczynek to m.in.: kolonia, półkolonia, zimowisko, obóz, biwak.

KTO JEST UPRAWNIONY DO ORGANIZOWANIA WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY?

Wypoczynek dzieci i młodzieży mogą organizować:

- 1) szkoły i placówki;
- 2) przedsiębiorcy podlegający ustawie o usługach turystycznych;
- 3) osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, inne niż szkoły i placówki oraz przedsiębiorcy mogą organizować wypoczynek zarobkowo albo niezarobkowo. Jeżeli osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej organizują wypoczynek w celu zarobkowym w postaci imprezy turystycznej stają się przedsiębiorcą, którego obowiązuje wpis do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

Organizatorem obozu lub kolonii dla dzieci i młodzieży może być w zasadzie każdy: szkoła, placówka oświatowa, a także stowarzyszenie, fundacja, zarejestrowane koło gospodyń wiejskich, jako osoby prawne posiadające osobowość prawną. Wreszcie nieformalnie związana ze sobą grupa osób.

Jedynym warunkiem w obu tych przypadkach jest to, aby organizator nie działał w celu zarobkowym, a jeżeli robi to zarobkowo, to żeby organizowany przez niego wypoczynek nie był tzw. imprezą turystyczną.

W przypadku organizowania wypoczynku, który jest imprezą turystyczną, w celu zarobkowym należy wcześniej dopełnić formalności określonych w ustawie o usługach turystycznych, wpisując się do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

KOMU MOŻNA POWIERZYĆ OPIEKĘ NAD DZIEĆMI I MŁODZIEŻĄ?

Przepisy przewidują dwa podstawowe (konieczne) rodzaje funkcji związanych ze sprawowaniem opieki w trakcie wypoczynku i szczegółowo określają warunki, jakie muszą spełnić: **kierownik wypoczynku**, **wychowawca wypoczynku**.

Kierownikiem wypoczynku może być osoba:

- 1) niekarana (posiadająca informację o niekaralności wydaną z Krajowego Rejestru Karnego albo oświadczenie, jeżeli została jednocześnie zatrudniona na podstawie przepisów, które przewidują warunek niekaralności);
- 2) pełnoletnia;
- 3) posiadająca wykształcenie, co najmniej średnie (nie dotyczy instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej przewodnika lub równoważnym pełniących funkcję kierownika w formach wypoczynku prowadzonych przez organizacje harcerskie);
- 4) posiadająca zaświadczenie o ukończeniu kursu na kierownika wypoczynku (nie dotyczy osób zajmujących stanowiska kierownicze w szkołach i placówkach oraz instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej podharcmistra lub równoważnym);
- 5) posiadająca, co najmniej trzyletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań dydaktyczno-wychowawczych lub opiekuńczo-wychowawczych, uzyskane w okresie ostatnich 15 lat (nie dotyczy nauczycieli oraz instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej podharcmistra lub równoważnym).

Wychowawcą wypoczynku może być osoba:

- 1) niekarana (posiadająca informację o niekaralności wydaną z Krajowego Rejestru Karnego albo oświadczenie, jeżeli została jednocześnie zatrudniona na podstawie przepisów, które przewidują warunek niekaralności);
- 2) pełnoletnia;
- 3) posiadająca wykształcenie co najmniej średnie (nie dotyczy instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej przewodnika lub równoważnym, pełniących funkcję wychowawcy w formach wypoczynku prowadzonych przez organizacje harcerskie);
- 4) która ukończyła kurs na wychowawcę wypoczynku (nie dotyczy nauczycieli, osób ze wskazanym wykształceniem pracujących z dziećmi w placówkach wsparcia dziennego lub placówkach opiekuńczo-

wychowawczych, instruktorów harcerskich w stopniu co najmniej przewodnika lub równoważnym oraz osób, które tytuł trenera i instruktora sportu uzyskały przed dniem 23 sierpnia 2013 r.

W zależności od programu wycieczki i realizowanych zajęć w skład kadry wchodzić mogą także trenerzy i instruktorzy sportu, rekreacji, animacji kulturalno - oświatowej, lektorzy języka i inne osoby prowadzące zajęcia podczas wycieczki. Taką funkcję może pełnić osoba, która jest pełnoletnia, posiada co najmniej wykształcenie średnie oraz posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizowania zajęć.

Organizując kadrę, trzeba przede wszystkim pamiętać o zatrudnieniu odpowiedniej liczby wychowawców w zależności od liczby uczestników planowanego wycieczki. Pod opieką jednego wychowawcy może być nie więcej niż 20 uczestników.

Uwaga: Dopuszcza się udział nie więcej niż 2 uczestników niepełnosprawnych lub przewlekle chorych w grupie pozostającej pod opieką jednego wychowawcy wycieczki. Liczba ta ulega zmniejszeniu w przypadku:

- 1) grupy z dziećmi do 10 roku życia oraz grupy mieszanej, w której są dzieci do 10 roku życia - do 15 uczestników;
- 2) grupy, w której uczestnikami są wyłącznie dzieci i młodzież niepełnosprawna lub przewlekle chora i powinna być zgodna z liczbą dzieci w klasie w szkołach specjalnych lub ogólnodostępnych właściwej dla wieku uczestników.

JAKIE SĄ OBOWIĄZKI ORGANIZATORA WYCIECZKI?

Organizator wycieczki informuje rodziców uczestnika albo pełnoletniego uczestnika wycieczki o warunkach organizacji wycieczki, w szczególności o terminie, miejscu lub trasie wycieczki, jego programie i regulaminie.

Organizator wycieczki zapewnia:

- 1) bezpieczne i higieniczne warunki wycieczki,
- 2) kadrę wycieczki,
- 3) dostęp do opieki medycznej,
- 4) program wycieczki i zajęcia dostosowane do wieku, zainteresowań i potrzeb uczestników, ich stanu zdrowia, sprawności fizycznej i umiejętności,
- 5) żywienie zgodne z zasadami higieny żywienia,
- 6) bezpieczne korzystanie z wyznaczonych obszarów wodnych,
- 7) bezpieczne przebywanie w górach oraz na zorganizowanych terenach narciarskich.

Organizator wycieczki dzieci i młodzieży ma obowiązek zgłosić zamiar jego zorganizowania kuratorowi oświaty właściwemu ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania organizatora, właściwemu ze względu na lokalizację wycieczki – w przypadku organizatora posiadającego siedzibę lub miejsce zamieszkania poza granicami RP.

Kurator oświaty na podstawie przepisów weryfikuje zgłoszenie wycieczki i niezwłocznie: odsyła do korekty lub uzupełnienia albo akceptuje, zamieszczając w bazie wycieczki.

Wycieczka może odbyć się wyłącznie po umieszczeniu przez kuratora oświaty zgłoszenia wycieczki w bazie wycieczki. Instrukcja zgłaszania wycieczki, elektroniczne formularze zgłoszeń oraz wzór karty wycieczki do pobrania znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej w zakładce „Wycieczki” oraz na: www.wycieczki.men.gov.pl.

Zgłoszenie wycieczki, które nie spełnia warunków określonych w przepisach, nie może zostać umieszczone w bazie wycieczki. Odmowa jego umieszczenia w bazie wycieczki następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Każdy wycieczek trwający nieprzerwanie co najmniej 2 dni (z noclegiem lub bez noclegu), organizowany w czasie ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej, w kraju lub za granicą, w szczególności **w formie kolonii, półkolonii, zimowiska, obozu i biwaku** podlega zgłoszeniu do kuratora oświaty.

Organizator wycieczki, który odbywa się w miejscu zamieszkania dzieci i młodzieży w formach takich jak lato w mieście, zima w mieście, albo półkolonie - powinni zarejestrować wycieczkę wybierając formularz: Zgłoszenia dla półkolonii.

Z obowiązku zgłoszenia wycieczki zwolniona jest wyłącznie szkoła lub placówka organizująca wycieczkę trwający nie dłużej niż 3 dni. W tym przypadku dyrektor, zamiast zgłoszenia do kuratora oświaty, zawiadamia o organizacji takiego wycieczki organ prowadzący i organ sprawujący nadzór pedagogiczny, przekazując kartę wycieczki.

Źródło: www.wycieczek.men.gov.pl

PODSTAWA PRAWNA

Prawo krajowe

- Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 548).
- Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 29 maja 2018 r. w sprawie wzoru deklaracji składanej przez organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego (Dz.U. 2018 poz. 1174).
- Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 11 maja 2018 r. w sprawie kwartalnej informacji o stanie i wykorzystaniu środków Turystycznego Funduszu Gwarancyjnego składanej przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (Dz.U. 2018 poz. 1019).
- Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 28 marca 2018 r. w sprawie minimalnej funkcjonalności systemu teleinformatycznego obsługującego Centralną Ewidencję Organizatorów Turystyki i Przedsiębiorców Ułatwiających Nabywanie Powiązanych Usług Turystycznych (Dz.U. 2018 poz. 721).
- Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Przedsiębiorców Ułatwiających Nabywanie Powiązanych Usług Turystycznych (Dz.U. 2018 poz. 518).
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie minimalnej wysokości sumy ubezpieczenia na rzecz podróżnych związanej z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych (Dz.U. 2017 poz. 2508).
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych (Dz.U. 2017 poz. 2507).
- Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie wzorów umowy o turystyczny rachunek powierniczy, formularzy gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej oraz umowy ubezpieczenia na rzecz podróżnych (Dz.U. 2017 poz. 2497).
- Rozporządzenie Ministra Sportu i Turystyki z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie określenia wysokości składki na Turystyczny Fundusz Gwarancyjny (Dz.U. 2017 poz. 2465).

Dyrektywy i rozporządzenia europejskie

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniająca rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylająca dyrektywę Rady 90/314/EWG.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 181/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. dotyczące praw pasażerów w transporcie autobusowym i autokarowym oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 (Tekst mający znaczenie dla EOG).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1177/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. o prawach pasażerów podróżujących drogą morską i drogą wodną śródlądową oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 (Tekst mający znaczenie dla EOG).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie internetowego systemu rozstrzygnięcia sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (rozporządzenie w sprawie ODR w sporach konsumenckich).

- Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91.
- Rozporządzenie (WE) nr 1107/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie praw osób niepełnosprawnych oraz osób o ograniczonej sprawności ruchowej podróżujących drogą lotniczą (Tekst mający znaczenie dla EOG).

USŁUGA TURYSTYCZNA A IMPREZA TURYSTYCZNA

Usługa turystyczna to, zgodnie z przepisami:

- 1) **przewóz pasażerów;**
- 2) **zakwaterowanie w celach innych niż pobytowe, które nie jest nieodłącznym elementem przewozu pasażerów;**
- 3) **wynajem pojazdów samochodowych lub innych pojazdów silnikowych;**
- 4) **inna usługa świadczona podróżnym, która nie stanowi integralnej części usług wcześniej wymienionych.**

Impreza turystyczna – co najmniej dwa różne rodzaje wymienionych wyżej **usług turystycznych** na potrzeby tej samej podróży lub wakacji.

Zdarzenie można nazwać imprezą turystyczną, jeżeli:

- 1) usługi turystyczne zostały połączone przez jednego przedsiębiorcę turystycznego, w tym na prośbę podróżnego lub zgodnie z jego wyborem, przed zawarciem umowy obejmującej wszystkie usługi lub
- 2) niezależnie od tego, czy zawarto odrębne umowy z dostawcami poszczególnych usług turystycznych, usługi te są:
  - a) nabywane w jednym punkcie sprzedaży i zostały wybrane, zanim podróżny zgodził się dokonać zapłaty lub
  - b) oferowane lub sprzedawane po cenie obejmującej wszystkie usługi lub po cenie całkowitej, lub gdy jedną z tych cen obciążany jest nabywca, lub
  - c) reklamowane lub sprzedawane przy użyciu określenia „impreza turystyczna” lub podobnego, lub
  - d) łączone po zawarciu umowy, na podstawie której podróżny został uprawniony do dokonania wyboru spośród różnych rodzajów usług turystycznych, lub
  - e) nabywane od odrębnych przedsiębiorców turystycznych za pośrednictwem powiązanych procesów rezerwacji online, podczas których przedsiębiorca turystyczny, z którym zawarta została pierwsza umowa, przekazuje innemu przedsiębiorcy turystycznemu lub przedsiębiorcom turystycznym: imię i nazwisko podróżnego, adres poczty elektronicznej oraz szczegóły płatności, a umowa z tym innym przedsiębiorcą turystycznym lub przedsiębiorcami turystycznymi zostanie zawarta najpóźniej 24 godziny po potwierdzeniu rezerwacji pierwszej usługi turystycznej.

Uwaga: Ustawodawca przewidział wyłączenia ustawowe, tj. sytuacje, w których przepisów ustawy nie stosuje się.

Wyłączenia ustawowe

- 1) Okazjonalność, ograniczona grupa i niekomercyjność

Ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych nie stosuje się do **imprez turystycznych oraz powiązanych usług turystycznych, które są oferowane oraz których zamawianie i realizowanie jest ułatwiane okazjonalnie, na zasadach niezarobkowych i wyłącznie ograniczonej grupie podróżnych**. Powyższe warunki muszą być spełnione łącznie podczas jednej imprezy turystycznej.

Okazjonalność oznacza kilka (maksymalnie 9) imprez turystycznych w skali roku, zaś ograniczona grupa podróżnych oznacza jedynie członków stowarzyszenia, klubu sportowego czy parafii. W przypadku szkół wskazano uczniów danej klasy lub szkoły.

2) Imprezy jednodniowe

Ustawy nie stosuje się do: imprez turystycznych oraz powiązanych usług turystycznych trwających krócej niż 24 godziny, chyba że obejmują nocleg. Zapis ten daje możliwość organizowania dowolnej liczby imprez turystycznych, tzw. jednodniowych, o ile program imprezy nie obejmuje noclegu w jakiegokolwiek formie.

3) Usługi turystyczne – nie imprezy

Kolejne wyłączenie spod rygorów ustawy dotyczy sytuacji, gdy organizator nie tworzy imprezy turystycznej, a świadczy jedynie usługę lub usługi turystyczne, których połączenie nie doprowadzi do powstania imprezy turystycznej.

Jak wyjaśniono wcześniej, zgodnie z definicją, impreza turystyczna powstaje wtedy, gdy dwie usługi świadczone są na potrzeby tego samego odbiorcy (np. organizacja i nocleg, transport i nocleg, organizacja i catering itd.). Jednocześnie wyłączone z zakresu stosowania ustawy są imprezy turystyczne, trwające krócej niż 24 godziny, chyba że obejmują nocleg. Umożliwia to organizowanie dowolnej liczby imprez jednodniowych pod warunkiem, że program imprezy nie obejmuje noclegu niezależnie od jego formy (np. nocleg pod namiotem).

Uwaga: Impreza turystyczna to co najmniej dwie usługi turystyczne tworzące jednolity program i objęte wspólną ceną, jeżeli usługi te obejmują nocleg lub trwają ponad 24 godziny albo jeżeli program przewiduje zmianę miejsca pobytu.

Półkolonia oraz inne formy, które nie spełniają tych kryteriów, nie są imprezami turystycznymi i w konsekwencji osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej mogą je organizować w celu zarobkowym bez wpisu do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

KTO MOŻE ORGANIZOWAĆ IMPREZY TURYSTYCZNE?

Organizatorem turystyki może być **przedsiębiorca turystyczny** – tj. przedsiębiorca ułatwiający nabywanie powiązanych usług turystycznych, agent turystyczny lub dostawca usług turystycznych, będący przedsiębiorcą (w rozumieniu art. 43 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny) albo podmiotem prowadzącym działalność odpłatną.

Uwaga: Zakresem przedmiotowym definicji przedsiębiorca turystyczny objęte są wszystkie organizacje pozarządowe, a także placówki oświatowe, kluby sportowe oraz parafie, które statutowo zajmują się turystyką i krajoznawstwem, wspieraniem i upowszechnianiem kultury fizycznej czy działalnością na rzecz dzieci i

młodzieży, w tym wycieczkami. Każdy z tych podmiotów organizujący imprezy turystyczne w ramach działalności odpłatnej jest przedsiębiorcą turystycznym i podlega regulacjom ustawy⁹.

JAKIE OBOWIĄZKI MAJĄ ORGANIZATORZY IMPREZ TURYSTYCZNYCH?

Organizator imprezy turystycznej, którego obejmie zakres ustawy (a który przekroczy opisywane w ustawie ograniczenia – o czym poniżej), niezależnie od tego, czy prowadzi działalność gospodarczą (biuro turystyczne), czy jest organizacją pozarządową, prowadzącą działalność odpłatną będzie objęty tymi samymi regulacjami.

Warunki formalne i finansowe, które musi spełnić organizator imprezy turystycznej:

- 1) wpis do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki (opłata skarbową),
- 2) zawarcie umowy Gwarancji Bankowej lub Gwarancji Ubezpieczeniowej,
- 3) wpłata na Turystyczny Fundusz Gwarancyjny – dotyczy tylko wyjazdów zagranicznych,
- 4) obowiązkowe wykupienie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia – dotyczy tylko wyjazdów zagranicznych.

---

⁹ W ramach działań statutowych organizacje pozarządowe prowadzą także działalność nieodpłatną - nie pobierają opłat od uczestników. Taka działalność nie jest objęta regulacjami ustawy.

AGROTURYSTYKA

PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 238).
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 646, 1479, 1629, 1633, 2212).
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1509, 1540, 1552, 1629, 1669 i 1693, 2073, 2126, 2159, 2192, 2193, 2215, 2242, 2244, 2245, 2246, 2429, 2529, z 2019 r. poz. 29, 271, 303).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie (tj. Dz.U. 2017 poz. 2166).

Uwaga: Działalność w zakresie agroturystyki i turystyki wiejskiej regulowana jest wieloma różnymi przepisami. Mimo to niektóre przejawy tej działalności nie doczekały się precyzyjnych uregulowań prawnych.

AGROTURYSTYKA JAKO FORMA TURYSTYKI

Agroturystyka to forma turystyki, która obejmuje różnego rodzaju usługi świadczone na terenach wiejskich np.: zakwaterowanie, częściowe lub całonocne wyżywienie, usługi rekreacyjne, wędkarstwo i jazdę konną, uczestnictwo w pracach gospodarskich¹⁰.

Agroturystyka polega na wykorzystaniu walorów krajobrazu wiejskiego i uatrakcyjnianiu gościom pobytu, poprzez ich zaangażowanie w codzienne zajęcia w gospodarstwie (udój mleka, wypas zwierząt), w tradycyjnym rzemiośle artystycznym (np. haftowanie, szydełkowanie), w obrzędach ludowych oraz w przygotowywaniu potraw regionalnych, połączonym z wypiekiem chleba, wyrobem serów lub wędlin. Traktowana jest jako alternatywne do rolnictwa źródło dochodu mieszkańców wsi¹¹.

Uwaga: w literaturze przedmiotu rozróżnia się pojęcia *turystyka wiejska* i *agroturystyka*.

Pojęcie *turystyki wiejskiej* oznacza – ściślej rzecz ujmując – wynajmowanie więcej niż pięciu pokoi gościnnych w budynkach mieszkalnych, które znajdują się na obszarach wiejskich, wynajmowanie sprzętu turystycznego, prowadzenie pól namiotowych, oraz świadczenie innych usług związanych z turystyką. Istotnym kryterium jest też osiągnięcie przez gospodarstwa nie więcej niż 50% dochodów z działalności rolniczej.

Agroturystyka jest natomiast z definicji związana z gospodarstwem wiejskim. Jeśli w budynku, który znajduje się na terenie wiejskim gospodarz wynajmuje nie więcej niż 5 pokoi – można zacząć mówić agroturystyce. Agroturystyka to zorganizowanie przez rodzinę rolniczą na wsi wypoczynku we własnym gospodarstwie rolnym. Warunkiem nieodzownym są też związane z tym atrakcje, które dany region lub gospodarstwo może zaoferować¹².

¹⁰ https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zakladanie-firmy/chce-zalozyc-spolke-z-o-o/guide_121-SWIADCZE_USLUGI_W_ZAKRESIE_AGROTURYSTYKI, online: 16.06.2019 r.

¹¹ Tamże.

¹² Por.: <http://podr.pl/doradztwo/turystyka-wiejska-aspekty-prawne/>, online: 23.06.2019 r., <http://ksow.pl/turystyka-na-wsi.html>, online: 23.06.2019 r.

KTO MOŻE PROWADZIĆ DZIAŁALNOŚĆ AGROTURYSTYCZNĄ?

Usługi agroturystyczne mogą być świadczone zarówno przez rolników, tj. osoby prowadzące działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym, jak też osoby niebędące rolnikami.

Uwaga: Do prowadzenia działalności agroturystycznej nie jest konieczny tytuł własności gospodarstwa rolnego. Wystarczające jest dysponowanie nim na podstawie umów cywilno-prawnych np. dzierżawy (forma odpłatna), bądź użyczenia (forma nieodpłatna).

Działalność polegająca na wynajmowaniu przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczeniu w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów **nie jest działalnością gospodarczą i jako taka nie wymaga rejestracji.**

W przepisach ustawy o swobodzie działalności gospodarczej¹³ ustawodawca odnosi się do agroturystyki przez pryzmat rolnika.

Rolnikiem jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która posiada gospodarstwo rolne o obszarze przekraczającym 1 ha lub 1 ha przeliczeniowy oraz na terenie tego gospodarstwa prowadzi działalność rolniczą.

Otwierający gospodarstwo agroturystyczne rolnik, który spełnia powyższe warunki, nie musi rejestrować się jako przedsiębiorca. Przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie stosuje się do wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów.

Natomiast każdy, kto nie jest rolnikiem, aby móc gościć u siebie turystów w ramach działalności agroturystycznej, będzie musiał otworzyć działalność.

Źródło: Agroturystyka nie zawsze będzie działalnością gospodarczą, www.pit.pl, online: 23.06.2019.

Wynajmowanie odrębnych miejsc noclegowych, całych domów, czy domków turystycznych lub przyczep mieszkalnych albo świadczenie usług małej gastronomii lub cateringu, czy wreszcie organizowanie innych imprez niż wypoczynek dla turystów (przyjęcia okolicznościowe, szkolenia, konferencje) jest już działalnością gospodarczą i wymaga rejestracji.

Dotyczy to również usług agroturystycznych, gdy będą one prowadzone przez osobę, która nie ma statusu rolnika lub gdy będą świadczone w innym miejscu niż gospodarstwo rolne.

Działalność w zakresie agroturystyki korzysta z przywilejów podatkowych. Zwolnieniu od podatku podlegają dochody uzyskane z tytułu wynajmu pokoi gościnnych, w budynkach mieszkalnych położonych na terenach wiejskich w gospodarstwie rolnym, osobom przebywającym na wypoczynku oraz dochody uzyskane z tytułu wyżywienia tych osób, **jeżeli liczba wynajmowanych pokoi nie przekracza 5**. Na uwagę zasługuje fakt ograniczenia liczby pokoi podlegających w/w ulgom. Przy większej ilości możliwe jest jednak korzystanie z opodatkowania na zasadach preferencyjnych tj. w formie ryczałtu lub karty podatkowej.

Ulgi poza rolnikami obejmują także pozostałe osoby, które posiadają gospodarstwo rolne.

¹³ Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2168, 2290, 2486, z 2018 r. poz. 107, 398).

W JAKIEJ FORMIE MOŻNA PROWADZIĆ DZIAŁALNOŚĆ AGROTURYSTYCZNĄ?

DZIAŁALNOŚĆ AGROTURYSTYCZNA ROLNIKA A ORGANIZOWANIE TURYSTYKI

Usługi agroturystyczne są związane z organizowaniem wypoczynku turystów. Jednak **rolnicy świadczący te usługi nie muszą spełniać warunków przewidzianych dla organizatora turystyki**. Organizatorem turystyki może bowiem być jedynie przedsiębiorca. Rolnik świadczący usługi agroturystyczne takiego statusu nie posiada.

AGROTURYSTYKA A DZIAŁALNOŚĆ HOTELARSKA

Wynajmowanie przez rolnika pokoi i to niezależnie od ich liczby i standardu jest traktowane jako wykonywanie usług hotelarskich. W związku z tym wymaga odpowiedniego wyposażenia budynku i zachowania właściwych dla tej kategorii obiektów warunków budowlanych, sanitarnych i p.poż. Jednocześnie koniecznym jest zgłoszenie wspomnianych budynków do ewidencji innych obiektów, w których mogą być świadczone usługi hotelarskie. Ewidencję prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce położenia obiektu. Powyższe obejmuje także miejsca na ustawianie namiotów w gospodarstwach rolnych.

Usługi hotelarskie to krótkotrwałe, ogólnie dostępne wynajmowanie domów, mieszkań, pokoi, miejsc noclegowych, a także miejsc na ustawienie namiotów lub przyczep samochodowych oraz świadczenie, w obrębie obiektu, usług z tym związanych.

Usługi hotelarskie mogą być świadczone w tzw. innych obiektach. Za inne obiekty uważa się m.in. wynajmowane przez rolników pokoje i miejsca na ustawianie namiotów w prowadzonych przez nich gospodarstwach rolnych, jeżeli obiekty te spełniają minimalne wymagania co do wyposażenia.

Obiekty hotelarskie to: hotele, motele, pensjonaty, kempingi (campingi), domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, schroniska, pola biwakowe.

PODSTAWOWE FORMY DZIAŁALNOŚCI AGROTURYSTYCZNEJ

Typowa działalność agroturystyczna prowadzona przez rolnika w posiadany przez niego gospodarstwie rolnym nie jest działalnością gospodarczą i nie wymaga rejestracji.

Jednak w przypadku, gdy działalność ta będzie wykraczała poza wynajem lokali i sprzedaż posiłków domowych oraz świadczenie usług związanych z pobytem w gospodarstwie turystów, koniecznym staje się uznanie jej za: **zarobkową działalność nierejestrową lub zarejestrowaną działalność gospodarczą w dowolnej formie (poza spółką partnerską)**. Dotyczy to także usług agroturystycznych świadczonych przez osoby nie będące rolnikami lub gdy usługi te będą wykonywane poza gospodarstwem rolnym.

W przypadku przymusu rejestracji działalności gospodarczej obowiązek ten obejmuje zgłoszenie działalności w jednej z form przewidzianych prawem tj.: jednoosobowa działalność gospodarcza, spółka cywilna, jedna ze spółek prawa handlowego (spółka jawna, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółka akcyjna).

GOSPODARSTWA OPIEKUŃCZE

Gospodarstwa opiekuńcze są formą gospodarowania, w ramach której działalność rolnicza łączona jest z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia np. osobami starszymi czy niepełnosprawnymi. Najważniejszą cechą charakterystyczną tych gospodarstw jest wykorzystywanie potencjału gospodarstwa rolnego, w tym

agroturystyki do prowadzenia działań o charakterze terapeutycznym, opiekuńczym i integracyjnym. Celem jest włączenie społeczne osób przebywających w danym gospodarstwie opiekuńczym¹⁴.

Gospodarstwa opiekuńcze funkcjonują w wielu krajach europejskich. Jednak formy tzw. rolnictwa społecznego są zróżnicowane.

W Holandii dominuje model realizacji funkcji opiekuńczych na bazie gospodarstwa rolnego. Podobne mechanizmy popularne są we Flandrii – flamandzkiej części Belgii. Instytucje publiczne oraz instytucje służby zdrowia w rolnictwie społecznym dominują w Niemczech, Francji i Irlandii. We Włoszech istnieją zarówno gospodarstwa prywatne, jak i bardzo rozpowszechnione spółdzielnie socjalne i dlatego tamten system często określany jest mianem mieszanego.

W Holandii rolnictwo społeczne najbliższe jest systemowi służby zdrowia, we Włoszech i Francji jest powiązane przede wszystkim z sektorem społecznym i sektorem opieki, a w Niemczech, Anglii (i całym Zjednoczonym Królestwie) oraz Irlandii i Słowenii można je usytuować między sektorem społecznym a sektorem zdrowia.

Z punktu widzenia finansowania we Włoszech i Francji dominują projekty publiczne i akcje charytatywne realizowane przez stowarzyszenia i spółdzielnie socjalne (głównie we Włoszech). W Holandii, gdzie dominują gospodarstwa rolne, finansowanie pochodzi ze środków publicznych przeznaczonych dla sektora ochrony zdrowia oraz sektora opieki. W Niemczech, Irlandii lub Słowenii finansowanie rolnictwa społecznego jest realizowane przez instytucje publiczne finansowane z publicznych środków na opiekę zdrowotną albo edukację [Hassing 2009].

Źródło: <http://journals.pan.pl/Content/97558/mainfile.pdf>, online: 16.06.2019 r.

W Polsce obecne uwarunkowania prawne nie dają jednak możliwości łączenia działalności rolniczej ze świadczeniem usług opiekuńczych w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne – pomoc w tej formie przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi te mogą być przyznane także osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, także wspólnie nie zamieszkujący małżonek, wstępn i zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być świadczone w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia, rodzinnych domach pomocy społecznej i domach pomocy społecznej. Realizacja usług w tym zakresie może być prowadzona wyłącznie w formie typowej działalności gospodarczej lub przedsiębiorstwa ekonomii społecznej (np. fundacja, stowarzyszenie, spółdzielnia socjalna).

Zgodnie z prawem, w ramach działalności agroturystycznej, można natomiast tworzyć produkty turystyczne skierowane do seniorów czy osób z niepełnosprawnościami.

¹⁴<https://www.podrb.pl/index.php/przedsiębiorczosc/117-gospodarstwa-opiekuncze/607-gospodarstwa-opiekuncze>, online: 16.06.2019 r.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawa

- 1) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 405).
- 2) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 405).
- 3) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669, 2245, z 2019 r. poz. 534).
- 4) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, 1000, 1290, 1669, 2245, z 2019 r. poz. 534).
- 5) Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. z 2011 r. Nr 208, poz. 1241, z 2013 r. poz. 7, z 2018 r. 1115, z 2019 r. poz. 730).
- 6) Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1482, z 2019 r. poz. 730).
- 7) Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2168, 2290, 2486, z 2018 r. poz. 107, 398).
- 8) Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 548).
- 9) Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1541, 1669, 2136, 2227, 2242, 2244, 2245).
- 10) Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1509, 1540, 1552, 1629, 1669 i 1693, 2073, 2126, 2159, 2192, 2193, 2215, 2242, 2244, 2245, 2246, 2429, 2529, z 2019 r. poz. 29, 271, 303).
- 11) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1510, 1515, 1532, 1544, 1552, 1669, 1925, 2192, 2429, z 2019 r. poz. 60, 303, 399, 447).
- 12) Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 238).
- 13) Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 646, 1479, 1629, 1633, 2212).
- 14) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 nr 6 poz. 69).
- 15) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2018 poz. 1055).
- 16) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży (Dz.U. 2016 poz. 452).
- 17) Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie (tj. Dz.U. 2017 poz. 2166).

Netografia

- 1) http://www.agroturystyka-ggg.pl/download/Przepisy_prawne__turystyce_wiejskiej.pdf, online: 16.06.2019 r.
- 2) <http://www.kalendarzrolnikow.pl/3166/prawo-w-agroturystyce>, online: 16.06.2019 r.

- 3) http://www.trzcianka.pl/sites/default/files/pliki/turystyka/procedura_ewidencji_miejsc_noclegowych/agroturystyka_-_prawo.pdf, online: 16.06.2019 r.
- 4) <https://pomorska.pl/gospodarstwa-opiekuncze-tu-opiekujecie-sie-jak-w-rodzinie-oby-nadal-mogli-torobic/ar/13022905>, online: 16.06.2019 r.
- 5) https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zakladanie-firmy/chce-zalozyc-spolke-z-o-o/guide_121-SWIADCZE_USLUGI_W_ZAKRESIE_AGROTURYSTYKI, online: 16.06.2019 r.
- 6) <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/o-wycieczkach-szkolnych-w-swietle-nowych-przepisow>, online: 16.06.2019 r.
- 7) <https://www.nadzor-pedagogiczny.pl/porada/w-zwiazku-z-nowym-rozporzadzeniem-z-dnia-25-maja-2/9761>, online: 16.06.2019 r.
- 8) <https://www.podrb.pl/index.php/przedsiębiorczosc/117-gospodarstwa-opiekuncze/607-gospodarstwa-opiekuncze>, online: 16.06.2019 r.
- 9) <https://www.podrb.pl/index.php/przedsiębiorczosc/117-gospodarstwa-opiekuncze/607-gospodarstwa-opiekuncze>, online: 16.06.2019 r.
- 10) <https://www.portaloswiatowy.pl/bezpieczenstwo-i-opieka/rodzic-opiekunem-wycieczki-w-przedszkoluniepublicznym-16009.html>, online: 16.06.2019 r.
- 11) <https://www.portaloswiatowy.pl/opieka-nad-uczniami-podczas-wycieczek-szkolnych/czy-mozna-dolaczyc-uczniow-do-wycieczki-zagranicznej-organizowanej-przez-inna-szkole-15221.html>, online: 16.06.2019 r.
- 12) <https://www.pit.pl/aktualnosci/agroturystyka-nie-zawsze-bedzie-dzialalnoscia-gosparcza-917058>, online: 23.06.2019 r.
- 13) <http://podr.pl/doradztwo/turystyka-wiejska-aspekty-prawne/>, online: 23.06.2019 r.
- 14) <http://row.kpodr.pl/index.php/2018/03/21/agroturystyka-a-podatek-dochodowy/#more-915>, online: 16.06.2019 r.
- 15) https://men.gov.pl/wp-content/uploads/2018/06/poradnik_bezpiecznego_wypoczynku_men_lato_2018.pdf, online: 16.06.2019 r.
- 16) <http://w-modr.pl/index.php?id=383>, online: 16.06.2019 r.
- 17) <https://sjp.pwn.pl/szukaj/krajoznawstwo.html>, online: 16.06.2019 r.
- 18) <https://sjp.pwn.pl/szukaj/turystyka.html>, online: 16.06.2019 r.
- 19) <https://sjp.pwn.pl/szukaj/wypoczynek.html>, online: 16.06.2019 r.
- 20) <http://ksow.pl/turystyka-na-wsi.html>, online, 23.06.2019 r.
- 21) <http://journals.pan.pl/Content/97558/mainfile.pdf>, online: 16.06.2019 r.